

Kmetijska proizvodnja in njen nadaljnji razvoj v okraju Celje-okolica

V današnji fazi razvoja našega gospodarstva teži ljudska oblast za čim večjo proizvodnjo. Z ozirom na razvoj industrije seveda ne moremo dopustiti, da bi zaostajali v kmetijstvu. Petletni plan je predvidel, da se naša država razvije iz zaostale agrarne v napredno industrijsko agrarno. V letih po osvoboditvi smo dokončali obnovo in prešli na plansko gospodarstvo. Napor naših delovnih množic so dosegli rezultate, katerim se divi ves napredni svet. Nagel razvoj industrije pa zahteva od nas, da pospešimo tudi razvoj v kmetijstvu, ker bi se nam sicer lahko zgodilo, da bi postali odvisni od tujine v pogledu kmetijskih proizvodov.

Predvsem je važno, da postane kmetijstvo rentabilno, kajti kmetijska proizvodnja mora biti v skladu z industrijsko v pogledu proizvodnih stroškov. Z drugimi besedami povedano: Kmetijski proizvodi morajo biti regulator cen industrijskim proizvodom; le na ta način bo gospodarstvo stabilno.

Kaj nam pokaže analiza kmetijske proizvodnje našega okraja? V območju okraja razpolagamo s sledečimi osnovnimi sredstvi:

Sekt.	Obdel. površ.	%	Skupna površina	%	Govedo	%	Konji	%	Prašiči	%
drž.	889	2,2	10 179	9	461	1,2	204	4	3763	11
zadr.	1656	3,7	2.558	2,2	853	2,3	206	4	1224	3
priv.	42504	94,1	100.377	88,8	35736	96,5	4016	92	28959	86
Skupaj	45049	100	113.114	100	37050	100	4426	100	33946	100

Na teh površinah se je dosegel v l. 1951 naslednji dohodek:

državni sektor	26.206.000.—	ali	2,3 %
zadružni sektor	62.228.000.—	ali	5,5 %
privatni sektor	1.050.000.000.—	ali	92,2 %
skupaj	1.138.434.000.—	ali	100 %

Iz tega se vidi, da je 94,1 obdelovalne površine v privatnem sektorju doseglo 92,2 % narodnega dohodka. Ne držijo torej trditve, da je privatni sektor intenzivnejše obdelan kot državni in zadružni sektor. Zemljo v našem okraju obdeluje 28.648 delasposobnih ljudi, in sicer:

državni sektor	245
zadružni sektor	548
privatni sektor	27.855

Na eno delovno silo odpade po sektorjih lastništva:

	obd. pov.	goveda	konj	nar. dohod. v 1000 din
priv. sektor	3,6	1,9	0,80	107
zadr. sektor	3,—	1,5	0,40	114
priv. sektor	1,5	1,3	0,14	38
skupno	1,57	1,3	0,15	40

Iz gornje razpredelnice se vidi, da je potrebno za obdelavo zadružnega in državnega sektorja dvakrat

manj delovne sile in da ta delovna sila z ozirom na privatni sektor daje trikrat več narodnega dohodka. Nadalje se vidi, da je ena delovna moč v zadružnem gospodarstvu obdelovala tri ha obdelovalne zemlje, dočim v privatnem sektorju 1,5 ha. To je bilo možno zaradi tega, ker zadružni sektor razpolaga že s primerno mehanizacijo in da je v veliki meri delal stroj namesto človeka.

V letu 1951 so bili doseženi sledeči ha donosi v q:

	drž. sektor	zadr. sektor	priv. sektor
pšenica	13	13	10
ječmen	13	13,5	11
oves	11	10,9	9,1
koruza	21,1	19,—	16,2
krompir	115,—	144,—	88,—
hmelj	9,6	10,4	9,6

Tudi iz teh pokazateljev se vidi, da je z uporabo raznih agrotehničnih ukrepov bil donos na zadružnih in državnih posestvih boljši.

Da je dosegel zadružni sektor večji napredek je vzrok tudi v tem, da imajo zadruge večje komplekse, ki dopuščajo smotrnejšo uporabo sredstev in delovne sile.

Opozoriti pa je treba na to, da so bili uspehi v poedinih zadrugah z enakimi pogoji različni. Za primer vzemimo kmetijsko delovno zadruzo Žalec in Vransko (v letu 1951).

Obe delovni zadruzi sta dobro gospodarili. Obe zadruzi sta dosegli višje ha donose kot privatni sektor. Zadružniki v obeh zadrugah so se trudili in kazali interes za čim večjo proizvodnjo, toda kljub temu je bil dosežen delovni dan v Žalcu din 606.—, na Vranskem pa din 313.—. Vzrok temu je, da je žalska zadruza gojila pretežno tiste kulture, ki so za pogoje tega okoliša najdonosnejše. Bavili so se predvsem s hmeljarstvom. 53 % orne površine imajo pod hmeljem. Poleg živinoreje je hmeljarstvo njihova glavna panoga. Izračunali so, da je za njih koristnejše, da prehranbene proizvode, to je v glavnem žito, kupijo iz izkupička, ki so ga prejeli za hmelj.

Vranska zadruza je gospodarila po principu velikega kmetijskega gospodarstva. Pridelovala je vse kmetijske proizvode in se ni specificirala na glavno panogo. Pri 30 ha orne površine je imela samo 4 ha hmelja. Iz primerjave teh dveh zadrug vidimo, kakšen je uspeh monokultur, ki so v danih pogojih najrentabilnejše. Perspektiva zadrug savinjskega okoliša je, da v prvi vrsti gojijo hmelj, v ostalem pa kulture, ki dvigajo hmeljarsko proizvodnjo, to je predvsem proizvodnja krmskih rastlin, ki predstavljajo kolobar za hmelj, dajejo nam potrebno živinsko krmo za prehrano živine. Od prehranbenih proizvodov naj bi gojile v glavnem krompir, žita pa le v kolikor je to potrebno za gojitev strniščnih posevkov. Zadruge

ostalih predelov okraja pa naj bi bile: živinorejske v predelih kozjanskega in planinskega sektorja, živinorejsko-poljedelske pa v predelih šentjursko-vojniškega sektorja.

Privatni sektor zajema še 94 % obdelovalnih površin. Teh 94 % obdelovalnih površin poseduje 13.724 gospodarstev, in sicer so ta gospodarstva razdeljena po skupinah sledeče:

do 25 a	%	25—50 a	%	50 a—2 ha	%	2—3 ha	%		
1596	11,7	1088	7,9	4124	30,1	1711	12,6		
3—5 ha	%	5—8 ha	%	8—10 ha	%	10—15 ha	%	15 ha	%
2441	17,6	1868	13,1	570	4,1	321	2,3	41	0,3

Ta gospodarstva posedujejo obdelovalne površine:

193	403	4896	1136	9516	11707	5068	3737	709
0,5	1,—	12,1	10,2	23,7	29,—	12,6	9,2	1,7

Gospodarstva v nižjih skupinah z ozirom na delovno silo posedujejo premalo zemlje, dočim v višjih skupinah delovne sile primanjkuje. Posledica tega je, da zemlja ni racionalno izkoriščena. Naša kmetijska proizvodnja v privatnem sektorju je proizvodnja, kjer se kmetje udeležujejo v vseh panogah kmetijstva, da pridelujejo vse, kar jim je potrebno za preživljanje, viške pa prodajo. Ta način kmetijstva je zastarel, ni rentabilen. Tudi v kmetijstvu bo moral naš kmet upoštevati račun rentabilnosti. Prilagoditi bo moral svojo proizvodnjo pogojem zemlje in okoliša, v katerem živi. Na drugi strani pa bo moral upoštevati zakon umnega kmetijstva in svojo proizvodnjo usmeriti na monokulturo.

Naš okraj je z ozirom na kmetijstvo zelo pester. Zaradi tega ga je potrebno obravnavati ločeno po sektorjih. Prvi sektor, ki naj bi zajel teritorij kozjansko-planinsko-laškega predela je hribovit, ima pa odlične pogoje za živinorejo, kot druga panoga pa sadjarstvo in vinogradništvo. Drugi sektor bi bil vojniško-šentjurski predel, kjer so pogoji za poljedelstvo in živinorejo. Tretji sektor bi bil vitanjsko-dobrnski, kjer bi bila glavna panoga živinoreja in gozdarstvo. Četrty sektor je savinjski sektor z glavno panogo hmeljarstvom in živinorejo. Tudi po sektorski razdelitvi našega okraja se vidi, da je okraj kot kompleks pretežno živinorejski.

Prav zaradi tega dejstva je tudi Okrajni ljudski odbor Celje-okolica posvečal in posveča posebno skrb naši živinoreji. Pospesevanje živinoreje se je vršilo na ta način, da je okraj skrbel za dobre plemenjake, na drugi strani pa potom selekcije ali odbire najboljših krav, nad katerimi se je vršila molzna kontrola, krave pa so vpisane v matične ali rodovniške knjige. V okraju so priznane tri pasme: pomurska, marijadvorska in zadnji čas sivo-rjava dolenjska. Pri govedu prevladuje 80 % pomurska ali sivo-pšenična pasma. Ostala živina je mešana. Na novo se uvaja dolenjsko sivo-rjavo govedo; največ zaradi tega, da se pri kravah pomurske pasme dvigne mlečnost.

Rentabilnost kmetijske proizvodnje se vidi v doseženem narodnem dohodku. Zato mora biti cilj kmetijstva, da dvigne vrednost kmetijske proizvodnje z istočasnim zmanjšanjem proizvodnih stroškov, na drugi strani pa, da prideluje najrentabilnejše proizvode. Najbolj nazorno sliko nam bo pokazala slika dveh bivših poljubnih KLO (za sedanje občine nimamo vseh podatkov pri roki) z ozirom na doseženo prednost proizvodnje v današnjem načinu in načinu proizvodnje, ki naj bi bil v bodoče. Za primer vzemimo bivši KLO Žalec v savinjskem predelu in KLO Planina v planinskem predelu.

V KLO Žalec so imeli 173 ha orne površine, 112 ha travnikov, 32 ha pašnikov, 2,5 ha vinogradov, 132 ha gozdov ter 487 ha skupne površine. Na tej površini so redili 209 goved, od tega 100 krav, 433 svinj in 83 konj. Na orni površini so imeli 39 ha belih žit, 17 ha koruze, 51 ha hmelja (30 % vse orne površine), 22 ha krompirja in 44 ha krmskih rastlin. Vrednost proizvodnje za leto 1951 je izračunana po povprečnih cenah, ki so v letu 1951 obstojale ter znaša 25 milijonov. Če bi povečali površino hmelja za 24 ha, t. j. na 75 ha, bi morali zmanjšati površino belih žit za 10 ha, koruze za 12 ha in krompirja za 2 ha. Da bi lahko povečali stanje goveje živine, bi morali povečati površino krmskih rastlin za 10 ha. Imeli bi torej 19 ha belih žit, 5 ha koruze, 75 ha hmelja, 20 ha krompirja ter 54 ha krmskih rastlin. Število konj bi lahko zmanjšali radi mehanizacije od 80 na 50. Na ta način bi lahko dvignili stanje goveje živine za 80 (na 280). S temi osnovnimi sredstvi bi pri povprečno normalnih donosih lahko dvignili vrednost proizvodnje na 39.600.000 din (upoštevajoč iste cene kot v letu 1951). S tem bi se vrednost proizvodnje na 1 delovno silo dvignila od 64.000 din (v letu 1951) na 100.000 dinarjev.

KLO Planina je imel orne površine 235 ha, travnikov 522 ha, pašnikov 140 ha, vinogradov 4 ha, gozdov 476 ha ter skupne površine 1412 ha. Goveda so imeli 704, od tega 310 krav, svinj 505, konj 80, drobnice 68, perutnine 1160. Vrednost proizvodnje je v letu 1951 znašala 21 milijonov. Ta pa bi se povečala s povečanjem števila goveje živine. Zaradi tega bi morali povečati površino krmskih rastlin na račun belih žit 50 ha (od 83 na 33 ha) ter na račun krompirja za 6 ha (od 36 na 30 ha). Število konj bi lahko zmanjšali za 20. Imeli bi torej lahko 140 goved več, pa tudi ostalo govedo bi lahko bolje krmili. Z istočasnim povišanjem donosov bi dosegli vrednost proizvodnje 30.550.000 din. Dvignila bi se torej od 42.000 dinarjev na enega zaposlenega na 61.000 dinarjev.

Gojenje monokultur in zvišanje proizvodnje je nemogoče na razdrobljenih gospodarstvih. Zato stoji pred splošnimi kmetijskimi zadrugami naloga, da se opredelijo za najracionalnejšo kmetijsko panogo v svojem območju. Kmetijske zadruge splošnega tipa v Savinjski dolini naj po svojih hmeljarskih odsekih dosežejo skupne nasade, skupno škropljenje, naj postavljajo zadružne sušilnice in organizirajo strojne postaje. Na ta način bodo zmanjšani proizvodni stroški. Poleg tega je potrebno organizirati živinorejske odseke, ki naj bi imeli nalogo okrepitve živinoreje.

Splošne zadruge ostalih predelov naj bi organizirale odseke za panogo, katero smatrajo za glavno v svojem območju. V okraju ima vsaka zadruga možnost ustanovitve živinorejskega odseka, ki bi imel za nalogo selekcijo živine, organizacijo pašništva in mlekarstva. Tudi strojni odseki bodo važni skoraj v vseh kmetijskih zadrugah.

Takšno je trenutno stanje v kmetijstvu na področju našega okraja. Pred našimi kmeti stoji naloga, da v okviru splošnih kmetijskih zadrug razmišljajo o načinu proizvodnje, ki bi bil najprimernejši in najdonosnejši za njihovo področje. Od tega zavisi tudi njihov življenjski standard.

ŽIVEL VI. KONGRES

Komunistične partije Jugoslavije

Kmetijske zadruge in hmeljarstvo

Večkrat smo že pisali v »Hmeljarju« o nalogah Kmetijskih zadrug oziroma odsekov za hmeljarstvo pri KZ v zvezi s proizvodnjo hmelja. Ugotoviti moramo, da še vedno ti odseki niso povsod organizirani tako, kakor bi bilo potrebno in da ne izvršujejo vseh tistih nalog, ki jih zahteva pospeševanje hmeljarstva. Ob drugi priliki bomo zopet razpravljali obširneje o teh nalogah, danes bi pa radi pokazali samo na konkretne naloge, ki jih morajo odseki za hmeljarstvo oziroma KZ izpolniti v zvezi z oskrbovanjem hmeljarstva.

Prva naloga teh odsekov je, da imajo točen pregled v pogledu hmeljskih površin in števila sadik za svoje posamezne člane skupno za celotno področje Kmetijske zadruge. To je nujno potrebno zaradi tega, ker so to osnovni pokazatelji, na podlagi katerih je možno pravilno oskrbovati naše hmeljarstvo.

Druga konkretna naloga je sedaj v pogledu pravočasnega naročila hmeljevke za leto 1953. HMEZAD bo tudi v bodoče vršil preskrbo s hmeljevkami, vendar prevzema odgovornost za pravočasno nabavo hmeljevke le za tiste količine, ki bodo naročene od Kmetijskih zadrug do 30. oktobra 1952, kakor je že z okrožnico pozval vse zadruge konec meseca septembra. Če zadruga želi, lahko zahteva, da se ji dostavljajo hmeljeveke na njeno železniško postajo v vagonih količinah in same vodijo oddajo hmeljevke posameznim hmeljarjem. V kolikor pa zadruga nimajo primerne skladišča oziroma osebja, pa lahko hmeljarji nabavljajo hmeljeveke direktno iz skladišč Hmezada kot doslej, samo s to razliko, da morajo prinesiti naročilnico pristojne Kmetijske zadruge. To je potrebno zaradi tega, ker bodo vse hmeljeveke fakturirane Kmetijskim zadrugam in le-te bodo obračunale hmeljeveke s posameznimi člani-hmeljarji. — Nabava hmeljevke bo tudi v bodoče kreditirana na 4 leta, vendar preko Kmetijskih zadrug. HMEZAD bo dobavljal le smrekove hmeljeveke in pričakujemo, da bodo hmeljeveke približno za 20 do 25% cenejše od lanskoletnih. — **Hmeljarji, naročite najkasneje do 29. oktobra potrebno količino hmeljevke pri svoji Kmetijski zadrugi. Kmetijske za-**

druge, pošljite Hmezadu naročila hmeljevke za vaše celotno področje pravočasno. Tudi tisti hmeljarji, ki so naročili hmeljeveke pri Hmezadu ob priliki dovoza hmelja, naj naročijo hmeljeveke pri svoji Kmetijski zadrugi.

Tretja konkretna naloga Kmetijskih zadrug je, da pravočasno naročijo pri Hmezadu vsa potrebna umetna gnojila za hmeljišča. Na podlagi naročil, ki so že prispela, lahko ugotovimo, da Kmetijske zadruge ne poznajo realnih potreb po gnojilih na svojem področju. Računati namreč moramo, da za 1 ha hmeljišča normalno potrebujemo naslednja gnojila: 450 kg superfosfata, 450 kg kalijeve soli in 450 kg dušičnatih gnojil (kalkamonsalpetra, apneni dušik in čilski soliter); ali če računate na sadiko po 10 dkg vsake vrste gornjih gnojil. Pri dušičnatih gnojilih lahko vzamemo eno tretjino kalkamonsalpetra, eno tretjino apnenega dušika in eno tretjino čilskega solitra. Z ozirom na dejstvo, da so umetna gnojila za okrog 60% cenejša, kakor so bila v preteklih letih, ne sme biti hmeljišča, kateremu ne bi dali potrebno količino umetnih gnojil. Preglejte še enkrat površine hmeljišč in število sadik ter vaša naročila umetnih gnojil in ugotovite, če ste naročili zadostne količine gnojil ali ne. **Dodatna naročila gnojil lahko pošljete Hmezadu še najkasneje do 29. oktobra t.l.** Pri tem pa naj odseki za hmeljarstvo nenehno opozarjajo hmeljarje na gnojenje z živalskim gnojem, ker je od pravilnega gnojenja z naravnim in umetnim gnojem odvisna kakovost in količina pridelanega hmelja.

Danes smo nakazali nekatera vprašanja, ki so izredne važnosti za naše hmeljarstvo. Kmetijske zadruge se morajo zavedati, da glavna odgovornost za pravilno reševanje teh vprašanj pada nanje in zato naj z vso resnostjo pristopijo k delu in tekoče naloge v redu izpolnjujejo. Dokažejo naj, da so sposobne, ne samo nabavljati in prodajati potrošno blago, ampak tudi učinkovito sodelovati pri dvigu kmetijske proizvodnje.

Nekaj misli o bodočem zavarovanju hmeljskih nasadov

Savinjski hmeljarji so se doslej v glavnem posluževali v borbi proti elementarnim neugodam, zlasti proti toči, samopomoči, ki so jo imeli organizirano pri bivši hmeljarski zadrugi »Hmezad« z namenom, da v nesreči vsaj delno povrnejo škodo prizadetim. Kot je znano, se je ta samopomoč vsa leta zbirala v posebni sklad pri »Hmezad«, v katerega so hmeljarji vložili 1 do 2 dinarja po kg vsakoletnega pridelka, ta skromna sredstva pa nato, na podlagi ugotovljene škode po hmeljni komisiji, navadno v spomladanskih mesecih razdelili najbolj prizadetim. Razumljivo je, da tako zbrana sredstva niso krila niti vsakoletne potrebe, kaj šele, da bi se z doslej uveljavljeno prakso zbrala sredstva, ki bi bila potrebna v primeru težjih nesreč, kot n. pr. v tekočem letu, ko je toča prav v času cvetja rastline povzročila v nekaterih občinah milijonsko škodo (Braslovče in obronki sosednjih občin).

Da je dejansko tako, pogledajmo samo dve ali tri leta nazaj, ko se je n. pr. leta 1950 pridelalo 550 ton pridelka, leta 1951 1100 ton in upoštevajoč pri tem, da

je vsak hmeljar vložil kot rečeno 1 do 2 din po kg, so sredstva v skladu za samopomoč dosegla le okrog 2 milijona dinarjev, kar je bilo odločno premalo za kritje vsakoletne škode, bodisi po toči ali suši in jasno je, da se na ta način ni mogel ustvariti večji rezervni sklad.

Ker je to vprašanje vsako leto več ali manj pereče, z druge strani pa stojijo naši hmeljarji ves čas v neki negotovosti, kako bodo izvozili, je pravilno to vprašanje obravnavala zadnja skupščina hmeljarjev v maju tekočega leta, kjer je bil sprejet pravilnik o organizaciji samopomoči. Izhod je bil ta, da se na osnovi pravilnika za poškodbe po toči vlaga v sklad samopomoči 1 do 2% od odkupne cene hmelja. Z ozirom na precejšnjo škodo po toči v letošnjem letu, ki je ocenjena na 16 do 17 milijonov dinarjev, pa je prav, da smo se poslužili tega sklepa s tem, da hmeljarji pri obračunih na kmetijskih zadrugah vlagajo od izkupička za letošnji pridelek 2% v ta sklad. Na ta način bo predvidoma zbranih okrog 8 milijonov din,

toorej sredstev za približno 50% povračila letošnje škode. Hmeljarski odbor pri OZZ bo sicer zaradi nizkih sredstev za škodo skušal dvigniti sklad, vendar lahko pričakujemo, da bo v najboljšem primeru povrnjena škoda 60 do 70%.

Razumljivo je, da mora ta problem v letošnjem letu opozoriti, istočasno pa vzpodbuditi slehernega hmeljarja, prav tako KDZ in državna posestva, da si hmeljske nasade v bodoče pred eventuelnimi elementarnimi nesrečami primerno zavarujejo in si s tem zagotovijo povrnitev dejanske škode. Mislimo, da se to vprašanje lahko edino zadovoljivo reši v okviru državnega zavarovanja pri Državnem zavarovalnem zavodu. Drži, da so hmeljarji vse doslej imeli negativen odnos do takšne ureditve tega vprašanja, zlasti še, ker več let nazaj ni bilo izrazitih udarcev po elementarnih nezgodah. Negativen odnos pa je verjetno obstojal tudi zaradi tega, ker je premija pri državnem zavarovanju na individualnega pridelovalca prilično visoka: 7%. Hmeljarski odbor pri OZZ je o tem problemu razpravljal in sprejel sklep, da doseže pri DOZ zadovoljiv izhod, istočasno pa, da doseže pri savinjskih hmeljarjih enotno stališče do tega vprašanja. Dosedanji razgovori kažejo, da bomo uspeli po Generalni direkciji DOZ osvojiti našo pobudo s tem, da se postavijo dosegljivi pogoji. Zagotovljeno je, kolikor so namreč dosedanji razgovori pokazali ter če bi se hmeljski nasadi posameznih hmeljarjev zavarovali skupno v okviru KZ pri DOZ, da bi tedaj letna premija znašala 3 do 5% na povprečno ceno in količino letnega pridelka. V tem primeru bi vsakemu hmeljarju — članu Kmetijske zadrage — bila izstavljena zava-

rovalna polica, na podlagi katere bi prejel v primeru nezgode povrnitev škode. Zavzemamo se, da bi zavarovanje teklo od aprila do oktobra, oziroma do posprave pridelka. Če n. pr. vzamemo povprečni pridelek 900 kg na 1 ha hmeljskega nasada s povprečno ceno 360 din za kg, tedaj bi znašala 3% premija na 1 ha 9720 din, kar je približno znesek, ki ga bo moral hmeljar v letošnjem letu na podlagi 2% odtegljaja vložiti v sklad samopomoči. Predvidoma bo premijo za zavarovanje lahko kreditirala KZ, seveda na podlagi pismene prijave hmeljarja, da bo znesek ob vsakoletnem obračunu povrnil Kmetijski zadrugi. Pripomniti pa je treba, da ob želji hmeljarja, da si sam zavaruje nasad mimo Kmetijske zadrage, ne bo možno spremeniti doslej obstoječe 7% premije. O vprašanju glede zavarovanja hmeljskih nasadov pri DOZ so še razgovori, vendar računamo, da bo končno stališče generalne direkcije v kratkem jasno, o čemer bomo hmeljarje takoj seznanili.

Mislamo, da bi bilo to pereče vprašanje na ta način zadovoljivo rešeno, posamezni savinjski hmeljar pa bi se rešil nepotrebnih skrbi, ker bi lahko ob vsakem primeru računal na plačilo truda, ki ga vlaga preko leta v svoj hmeljski nasad.

Zadnji sestanki hmeljarjev na sedežu KZ so pokazali, da je večina hmeljarjev za tako ureditev, potrebno pa je, da se v to poglubi sleherni hmeljar in izjavi svoje stališče, tako da bo hmeljarski odbor pri KZ imel čimprej jasno mnenje vseh hmeljarjev in na ta način pravočasno pripravil vse potrebno za ureditev tega vprašanja, ki je do danes žulilo našega hmeljarja.

—K—

Izboljšajmo svoje sušilnice

Zelja vsakega pravega in vestnega hmeljarja je, da pripelje k prevzemu v hmeljarni svoj hmeljski pridelek, ki je lepo obran, pravilno posušen in spravljen ter potlačen v vreče. Ves srečen po dobri oceni pričakuje hmeljar plačilo za svoj dolgotrajni trud. Kaj ne bi — saj je v njem klila vse leto tiha skrb, da pridelal najboljši hmelj in na koncu, ko ga spravlja pod streho, ne zmanjša njegove vrednosti, kar se zelo rado dogaja prav v sušilnicah!

Neizmerno kapljic znoja je steklo čez leto z njegovega obraza. Že v jeseni in tudi v ugodni zimi je pooraval in odoraval hmeljske vrste, gnojil s hlevskim gnojem ali trosil težko topljiva umetna gnojila, kakor apneni dušik, nitrofoskal itd. Spomladi je zopet prišel v hmeljišče, začel previdno odoravati, skrbno odkopavati in obrezovati hmeljske sadike. Po najtežjem delu postavljanja hmeljevka je prijel za kultivator ter zrahljal stepeno zemljo, obenem dodajal kalijeva in fosforna gnojila. V maju je varoval nežno rastlino pred peronosporo z natančnim pršenjem. Nato skrbno preprečeval pojav stenice ali odpravljaj nalet hmeljskih uši in drugega mrčesa, z ogledovanjem zasledoval razvoj hmeljske rastline, ponovno trosil v obrokih okoli sadike lahko topljiva dušična in kalijeva gnojila, da bi še lepše rasla in nastavila po obsipanju čimveč cvetja. Toda vmes je bilo še polno drugega dela. Trebljenje, privezovanje, okopavanje, pa zopet in zopet kultiviranje, po neurju postavljanje hmeljevka in čiščenje hmeljišča tja do obiranja, vse je šlo čez njegove pridne roke. Na koncu je v dobi zorenja skrbel za lepo obiranje, sušil po vsem tem velikanskem naporu na majhni sušilnici ter si morda že na lesah ali pa pozneje zaradi slabega sušenja pokvaril svoj

bogat pridelek ter prišel pri oceni na III. ali IV. vrsto. Mimogrede mu je tako rekoč odletela najmanj četrtina ali polovica vrednosti njegovega truda.

To je samo poudarek na veliki pomen skrbi za pravilno sušenje in spravljanje hmelja. Čez leto je bil njegov pridelek več ali manj pod vplivom naravnih sil, zadnje dva ali tri tedne, v času obiranja in sušenja, pa zavisi uspeh od njega samega. Je to kratko delo, toda silno važno. Ali je bilo sušenje hmelja že od pionirskih začetkov hmeljarjenja res tudi vedno tako važno kakor danes? Menda ne. Starejši hmeljarji se še dobro spominjajo, da smo pred kakimi 40 ali 50 leti sušili hmelj samo pri naravni toploti sončnih žarkov na lesah ali celo na rjuhah in plahtah po dvorišču in okoli kozolcev. Hmelj se je sicer posušil v dveh dneh, njegova zelena barva se je spremenila v rumenkast zeleno. Trgovina s hmeljem tedaj še ni bila tako zelo občutljiva za barvo kakor je sedaj.

Nekaj let nato je dobilo sušenje svojo napredno pot. Sušili smo z umetno toploto v sobah z gašperčki. Podnevi se je hmelj sušil na lesah na soncu, ponoči pa na istih lesah v glavni ali stranski sobi, medtem ko so na Češkem že uvajali sušilnice Linhartovega sistema, pa tudi nekateri naši večji in napredni hmeljarji za njimi niso zaostajali.

Velik napredek se je pokazal v sušilnicah malo pred prvo svetovno vojno, ko so že tudi mali kmetje začeli montirati Lorberjev sistem sušilnic, večinoma le z majhno površino. Potem se v samem sistemu in v kapaciteti sušilnic ni skoraj prav nič spremenilo. Ta sistem sušilnic smo obdržali še danes povsod v Slovinski dolini. Zmogljivost sušilnic se je sicer nekoliko zboljšala že pred drugo svetovno vojno, ko so nekateri

hmeljarji začeli izpopolnjevati svoje sušilnice z ventilatorji, a brez načrta, ker ni bilo pravega strokovnjaka s prakso v sušenju hmelja z ventilatorji, da bi hmeljarjem svetoval primerne ventilatorje za sušilnice in pravilno ureditev za določene površine sušilnic, ampak si je hmeljar napravil, kakor je znal.

V zadnjih letih so tudi pri Hmezadu v Žalecu napravili nekaj poskusov v svrhu uvajanja novih boljših sistemov sušilnic. Poskušali so sušiti hmelj z infrardečimi žarki, pa tudi na sušilnici na tekoči trak. Poskusi so se menda obnesli, vendar bi za novo uvajanje bilo potrebno preveč denarja. Nove tipe sušilnic opazimo tudi v Nemčiji in Češki. Imajo sušilnice na električni tok in na paro. Seveda so vsi tipi za naše razmere predragi.

Že pred vojno sem videl na Češkem tedaj najmodernejši tip sušilnic. Sušilnica ima menda 25 m² površine, z ventilatorjem spodaj blizu peči, od koder pritiska ventilator zrak skozi cevi od tal proti lesam. Sušilnica ima veliko zmogljivost, ventilator pa hmeljar uporablja čez leto za hladilnico. V splošnem so si češki hmeljarji zboljšali v zadnjih letih svoje sušilnice z ventilatorji, tako da imajo dvakrat večjo kapaciteto kot naše (mišljeno pred sovjetsko okupacijo — op. uredništva). Tudi naši strokovnjaki v tovarnah, ki imajo posla s sušenjem raznih predmetov z ventilatorji, priporočajo ventilatorje spodaj pri peči.

Z ozirom na povečanje hmeljskih nasadov bo treba tudi pri nas misliti na izboljšanje in večjo zmogljivost naših sušilnic. Zimski čas je zlasti ugoden, da malo razmišljamo in odpravimo na sušilnicah razne pomanjkljivosti. Stare votle cevi nadomestimo z novimi ali jih popravimo, če niso preveč uničene. Tudi druge razrušene dele zazidajmo in ne odlašajmo do sezone, ko imajo vsi obrtniki polno dela, sami pa smo zaposleni z raznovrstnimi pripravljalnimi deli, da nas čas največkrat prehití.

Danes, v dobi mehanizacije, si izboljšamo sušilnice tako, da bomo na male sušilnice montirali ventilatorje ter si pomagali z elektromotorjem, če ga imamo. Dokazano je, da se z ventilatorjem lahko posuši do trikrat več hmelja, kakor brez njega. Savinjska dolina je zelo povečala površino hmeljskih nasadov in tudi hmeljišča smo začeli bolj intenzivno, bolj natančno obdelovati z večjim dodatkom umetnih gnojil, zato bomo ob ugodni letini silno občutili pomanjkanje sušilnic, kakor se nam je to zgodilo 1929. leta, ko smo pridelali ogromno množino hmelja, pa se je mnogim zaradi premajhnih sušilnic pri sušenju pokvaril, da so ga prodali s petkratno izgubo ali še več. Da se nam kaj takega že prihodnje leto ne bo zgodilo, moramo misliti na zboljšanje svojih sušilnic, pa tudi, da bomo lažje, sproti in samo podnevi sušili. Poizkusi so pokazali, da se da z malimi stroški preurediti sušilnico z ventilatorjem, ko se lahko nasuje na vsak kvadratni meter sušilnice 7 do 10 škafov svežega hmelja ter se vsaki dve uri izmenja spodnja lesa s suhim hmeljem. Na 4 m² sušilnice se lahko nasuje do 40, na 6 m² do 60, na 9 m² celo do 90 škafov, če je dovolj močno železno omrežje, dober ventilator z dovolj močnim elektromotorjem in s pravilno spodnjo ventilacijo. Zato so potrebne pod cevmi pri peči posebne odprtine, skozi katere piha zrak proti cevem, jih obkroži in se pri tem z lahkoto segreje na temperaturo 45 do 50° C, ki je potrebna za pravilno sušenje hmelja. Tako se najprimerneje suši hmelj pri toploti okoli 48° C. S takim sušenjem si prihranimo tudi veliko kuriva, kajti čim več hmelja nasujemo na zgornjo lesa, tem manj kuriva sorazmerno porabimo. Sušimo lahko sproti in pri velikem številu obiralcev, n. pr. s 6 m² sušilnico celo pri 30 obiralcih lahko delamo. Da nasujemo lahko na vrhnjo lesa toliko hmelja, je treba

predelati sušilnico tako, da čimbolj razširimo odprtino spodnje lese in obod lese povišamo za kolikor je to potrebno. Hmelj se tako dobro in pravilno posuši, ne izgubi barve, lupulin ostane rumen ter ga brez okvare na določenem prostoru brez skrbi spravimo. Če nasujemo na vrhnjo lesa manj hmelja, ne pridobimo prav nič več časa, kurjave pa porabimo skoraj toliko, kakor pri debeli plasti hmelja.

S takim izboljšanjem svojih sušilnic, ki je dokazano že več let na nekaterih primerih, ko ni potrebnih velikih investicij za povečanje površine sušilnic, lahko svoj hmeljski pridelek sproti in lepo posušimo, ga skrbno spravimo v določene prostore, končno dosežemo pri prevzemu hmelja prvovrstno klasifikacijo ter si poplačamo svoj celoletni trud.

Prof. Fr. Četina.

Širjenje neresničnih vesti med hmeljarji

Zaradi reorganizacije Hmezada so se pojavile med hmeljarji razne neresnične vesti, ki jih širijo reakcionarni elementi. Tako se je razširila govorica, da Hmezad pod novo upravo slabo prevzema hmelj, da ga prve vrste sploh ni in da gre večinoma v drugo in slabše vrste. Takšne govorice samo begajo hmeljarje. Res pa je to, da se hmelj pri prevzemu klasificira prav tako kot poprej; kdor ima prvovrsten hmelj, se ga tudi kot prvovrstnega klasificira. Dokaz temu je, da je Hmezad doslej prevzel 219.983 kg hmelja I. vrste in 492.807 kg druge vrste, medtem ko je III. vrste samo 49.933 kg, IV. vrste pa le 7784 kg. Hmeljarji so lahko prepričani, da se pod novo upravo prav tako pravično postopa pri prevzemu, kot je bilo to pred reorganizacijo.

Sprememba dovoza hmelja

Kot je večini Savinžčanov znano, se razširja in asfaltira glavna cesta med Vranskim in Gomilskim. Cesto sedaj popravljajo med Čepļami in Dobropoljem in vodi začasna cesta preko Tabora. V kratkem pa pride v popravilo del ceste med Dobropoljem in Št. Rupertom. Zaradi tega bi morali hmeljarji iz Vranskega kota dovažati hmelj v Žalec preko Gomilskega, Braslovč in Polzele. Da jim prihranimo to dolgo pot, je Hmezad preložil dovoz za hmeljarje iz Vranskega kota na teden med 5. in 12. oktobrom, čeprav bi moral Vranski kot voziti hmelj šele v zadnjem tednu meseca oktobra. Zaradi tega so se nam skladišča tako zatrpala, da smo bili primorani preložiti dovoz hmelja občine Braslovče za en teden, o čemer smo hmeljarje iz te občine šele v zadnjem trenutku obvestili. Priznati moramo, da so bili hmeljarji iz Braslovč zelo disciplinirani in upoštevali naše težave glede prevzema hmelja. Niti eden ni sitnaril, naj se mu hmelj poprej prevzame, kakor je bilo določeno.

Ali so kakšne izjeme pri prevzemu hmelja

Veliko je število hmeljarjev iz krajev, ki jim je prevzem hmelja določen šele za mesec november in ki prihajajo k Hmezadu z željo, da bi se jim hmelj prevzel poprej. Kot vzrok navajajo pomanjkanje prostora, ki ga potrebujejo za druge poljske pridelke. Drugi izražajo bojazen, da se jim bo hmelj doma pokvaril, da lahko pogorijo, pa še druge izgovore imajo. Gotovo je malo hmeljarjev v Savinjski dolini, ki imajo v svojih gospodarskih poslopih ali v sušilnicah preveč prostora. Lahko rečemo, da je v jeseni, ko se spravljajo poljski pridelki domov, povsod stiska za prostor.

Razumljivo pa je tudi, da bi se vsak hmeljar sedaj, ko prejme enako ceno za hmelj — pa naj bo to v septembru ali decembru — rad čimprej znebil hmelja iz svojega skladišča.

V prejšnjem kapitalističnem sistemu so hmeljarji lahko špekulirali s hmeljem, ga držali doma včasih tudi do meseca marca ali aprila drugega leta, vendar se niso pritoževali, da jim manjka prostora. K temu je še pripomniti, da so imeli hmeljarji takrat mnogo več hmelja, kot ga pa imajo sedaj.

Iz tega je razvidno, da šo zgoraj navedeni razlogi jalovi, posebno še zaradi tega, ker dobi vsak hmeljar pri Hmezadu vreče in lahko pobaše svoj hmelj, ki zavzema v tem primeru še tem manj prostora.

Če pa se hmeljar boji, da se mu bo hmelj doma pokvaril, je to gotovo njegova krivda, ker hmelja ni pravilno posušil. Pravilno posušen hmelj se ne more pokvariti niti na kupu niti v vrečah. Nepoštena in nesocialna pa je misel hmeljarja, ki se boji, da bi se mu hmelj pokvaril, pa ga zato hoče oddati čimprej Hmezadu, češ, če se jim tam pokvari, kaj meni to mar. Temu pa ni tako. Takšen hmeljar škoduje naši skupnosti in ta skupnost je popolnoma upravičena, če ga izloči.

Tistim hmeljarjem pa, ki se bojijo ognja, svetujemo, da zavarujejo hmelj pri Državnem zavarovalnem zavodu, ker je premija za takšno zavarovanje, ki bi trajalo kvečjemu dva meseca, razmeroma nizka.

Za takšne primere torej ni izjem pri prevzemu hmelja. Te izjeme so možne samo v tehničnih primerih, ko je nekomu pogorelo skladišče ali se porušila stavba itd., kar se bo pri Hmezadu tudi upoštevalo in bo tak hmeljar proti potrdilu občinskega ljudskega odbora, da so njegove navedbe resnične, lahko pripeljal hmelj poprej k prevzemu.

Voda in hmelj

Zakaj sušimo hmelj? Zato, da odstranimo vodo, ki bi sicer povzročila, da se hmelj pokvari prav tako, kakor vsak drug sad, ki vsebuje vodo. So pa hmeljarji, ki si še vedno domišljajo, da voda hmelju ne škoduje. Tako smo pri zadnjih prevzemih opazili, da je nekaj hmeljarjev iz Grušovelj tudi tega mnjenja. Pripeljali so zmoočen hmelj.

Ta hmelj preiskuje sedaj Hmeljski institut z ozirom na odstotek vlage in bodo ti hmeljarji nosili vse posledice svojega nepoštenega ravnanja.

Zaradi tega ponovno opozarjamo, da se hmelj pred basanjem ne sme močiti. Če je preveč suh, se ga mora razgrniti, odpreti čez noč okna in nato polagoma basati. To opozorilo naj velja za vedno, sicer bomo v prihodnje v takšnih primerih postregli v našem listu tudi z imeni.

Letošnje zasedanje Znanstvene komisije Evropskega biroja za pridelovanje hmelja

Lansko leto so se vse evropske države, ki goje hmelj, združile v »Evropski biro za pridelovanje hmelja« z namenom, da bi evropsko hmeljarstvo doseglo čim večji razmah v kvaliteti in kvantiteti, vendar da bi produkcija hmelja ostala kolikor mogoče uravnovešena s potrebo hmelja na svetovnem tržišču. Ta organizacija obsega torej vse proizvajalce kvalitetnega hmelja — izvenevropski hmelj je po kakovosti mnogo slabši — razen Češke, ki kot država vzhodnega bloka stoji ob strani. Tej abstinenci se ne čudimo, saj vemo,

Letošnje obiranje hmelja

Lahko rečemo, da je bil to leto hmelj na splošno lepo obran ter so hmeljarji naša navodila upoštevali. Naši prevzemniki so vedno zadovoljni, če se pripelje k prevzemu lepo obran hmelj, ker jim je s tem delo zelo olajšano in tudi ne pride do prepirov, saj so upravičeni uvrstiti slabo obran hmelj v nižjo vrsto, to pa zaradi tega, ker se mora takšen hmelj prerešetati in ponovno prebrati oziroma peelji odtrgati. Pri tem izgubi hmelj na teži in se zaradi rešetanja tudi še v veliki meri zdrobi. Vsak pameten hmeljar bo torej uvidel, da je nemogoče slabo obran hmelj vrednotiti enako kot lepo obran hmelj.

Ko smo že pohvalili lepo obiranje našega hmelja v tem letu, pa moramo omeniti še to, da smo s tem mislili v glavnem na dolinske predele Savinjske doline, medtem ko je bilo obiranje v predelih izven Savinjske doline in v hribovitih predelih še vedno pomanjkljivo. Želimo, da bi tudi ti kmetovalci uvideli potrebo lepega obiranja, da se bodo s tem tudi lahko prištevali med prave »hmeljarje«.

Letošnji pridelek hmelja

To leto je bil hmeljarski okoliš Savinjske doline precej prizadet po toči. 17. julija so se zbrali črni oblaki nad Savinjsko dolino in v popoldanskih urah se je vsula huda toča ter opustošila poleg drugih poljskih pridelkov v glavnem tudi hmeljišča v Parižljah, Spodnjih Gorčah, Glinjah, pri Sv. Matevžu, v Poljčah, Zaklu, Topovljah in Orli vasi. Nasadi hmelja, polni zelenih kobul, so bili v kratkem času 15 minut opustošeni tako, da so v nekaterih nasadih ostale na drogovih samo še hmeljske vrvice. Vse listje in kobule so bile na tleh, ogromno število hmeljevkih prevrnjenih in oškropljenih z zemljo oziroma blatom. Hmeljna komisija za Slovenijo je takoj poslala v opustošene vasi posebne komisije, ki so ocenile škodo. Nekateri hmeljarji so bili prav občutno prizadeti.

Svest si svoje naloge je Hmezad pokrenil vse korake pri Hmeljarskem svetu Okrajne zadružne zveze v Celju, da se zagotovi primeren znesek kot odškodnina prizadetim hmeljarjem. Hmeljarski svet je nato odločil, da se bo v sklad za točo pobiralo 2% od izkupička za hmelj, ostanek pa se bo kril iz posebnih rezerv.

Tudi izvensavinjski hmeljarski predeli so bili v manjši meri prizadeti po toči, ki nam je povzročila to leto pri povprečni cenitvi izpadek približno 100 ton hmelja. Točna ugotovitev povzročene škode pa bo možna šele po končanem celotnem prevzemu hmeljske žetve.

da informbirojevske države sodelujejo le v redkih mednarodnih organizacijah.

Glavne naloge Evropskega biroja za pridelovanje hmelja so:

1. Zbiranje statističnega materiala o hmeljskih površinah, hmeljskih žetvah v različnih državah, uvoz in izvoz hmelja posameznih držav, produkcija in prodaja piva in redno poročanje teh podatkov svojim članom.

2. Vsakoletna cenitev hmeljske žetve in temu odgovarjajoča navodila hmeljarjem.

3. Znanstvena raziskovanja.

4. Sestavljanje poročil o stanju hmeljskih nasadov organizacij, ki so vključene v Evropski biro za pridelovanje hmelja. Poročila pa se morajo sestavljati in objavljati nespremenjeno, tako da ne more noben član organizacije izkoristiti propagandistično prikazanih poročil v lastne nacionalne ali regionalne namene.

Članice Evropskega biroja za pridelovanje hmelja so lahko enotna združenja posameznih evropskih držav ali pa posamezna združenja producentov, če jih je več v državi, vendar pa morajo ta združenja obsegi vsaj 500 ha zemljišč.

Poleg običnega zbora, upravnega odbora in poslovavnice je organ Evropskega biroja za pridelovanje hmelja še Znanstvena komisija, ki je sestavljena iz enega ali dveh znanstvenikov iz vsake države. — Znanstvena komisija se bavi s študijem raznih znanstvenih in tehničnih vprašanj, ki se nanašajo na pridelovanje in uporabo hmelja v pivovarniški industriji. Znanstvena komisija se sestaja vsaj enkrat v letu in to navadno nekaj tednov pred obnim zborom Evropskega biroja za pridelovanje hmelja, tako da temu zboru že lahko predloži poročilo o svojem delu.

Ustanovni obni zbor Evropskega biroja za pridelovanje hmelja je bil lansko leto v avgustu v Strassbourgu, kjer je zaenkrat tudi sedež biroja. Tri tedne pred njim je zasedala v istem kraju Znanstvena komisija. Obeh zasedanj se zastopniki iz naše države zaradi tehničnih ovir niso mogli udeležiti, pač pa so prisostvovali letošnjim zasedanjem. Znanstvena komisija je zasedala letos 25. in 26. julija v Bruslju. Zborovanja so se udeležile vse članice razen Španije. Na zborovanju so v glavnem razpravljali o organizaciji dela v komisiji. Najvažnejša referata sta bila od dr. F. Zattlerja: »Predlog za standardno metodo za ročno ocenjevanje hmelja« in dr. Hoeda: »Vpliv osenčevanja na fiziologijo rastlin in kvaliteto hmelja in piva«.

Da se bodo tudi naši hmeljarji seznanili z delom Znanstvene komisije, prinašamo danes iznašanja doktorja Zattlerja, v eni prihodnjih števil pa bomo priobčili poročilo dr. Hoeda.

Predlog za standardno metodo za ročno ocenjevanje hmelja

Za bonitiranje hmelja imamo različne metode:

1. Kemična analiza, s katero določimo vsebino in sestav grenkih snovi in s tem torej grenično vrednost hmelja. Ker se nahajajo grenke snovi v lupulinskih žlezah, ugotovimo s kemijsko analizo točno količino hmeljnega lupulina. K analizi spada tudi določitev suhe substance, tako da pri tem tudi natančno določimo količino vlage v hmelju. Za kemijsko analizo hmelja se poslužujemo različnih metod in kakor je znano, bi morala evropska pivovarniška konvencija izdelati splošno obvezni postopek za kemijsko analizo.

Vse kemijske metode pa imajo ta nedostatek, da ne morejo ničesar povedati o hmeljni aromi in da je ne morejo vsaj z dosedanjimi raziskovalnimi metodami oceniti.

2. Ročno bonitiranje, s katerim dajemo splošno oceno hmelja na podlagi čutnih vtisov. — To je torej popolnoma subjektivna metoda, s katero ugotovimo količino lupulina in vode samo na podlagi ocenitve, imamo pa na drugi strani pri tej metodi edino možnost, da določimo aromo hmelja.

Zaradi popolnosti omenimo poleg teh dveh še mehanično metodo, pri kateri s pomočjo tehtanje ali pa

tudi s pomočjo ocenitve po točkah določimo procentualni delež pecljev, vretenec in listja. To določevanje se uporablja samo za nekatere svrhe in je zato pač tudi manj v navadi. Isto velja tudi za različne dopolnitvene biološke metode, ki služijo za natančnejše karakteriziranje antiseptičnega delovanja hmelja.

Da pripravimo kvalitetno pivo s fino hmeljno grenčico in posebno dobrim okusom in vonjem, potrebujemo kvalitetni hmelj, za katerega je v prvi vrsti odločilna aroma. Iz izkušenj pa vemo, da se navadno v tem pogledu najboljši hmelji ne odlikujejo istočasno tudi z najvišjo vsebino grenkih smol. Bilo bi torej zgrešeno, če bi za kvalitetno oceno hmelja upoštevali zgolj izvid kemijske analize, to se pravi višino grenične vrednosti. Za varjenje kvalitetnega piva morajo predvsem odločati aroma in druge finese hmelja. Zato bomo vedno izmed dveh hmeljev, ki sta, kar se tiče grenčice, enaka ali približno podobna, dali prednost tistemu, ki je odličnejši v celokupni kvaliteti, posebno v aromi.

Iz tega razloga bo ročno bonitiranje hmelja, kljub temu, da je to subjektivna metoda, neobhodno obdržala svojo vrednost. K temu prištejemo še to, da ročno bonitiranje dovoljuje — vsekakor šele po dolgi in natančni praktični izkušnji — splošno kvaliteto hmelja hitro določiti za razliko od obširne kemične analize. Poleg tega je ročno bonitiranje tudi v splošnem pri nakupovanju in prodaji hmelja vpeljana metoda za določevanje vrednosti hmelja. Vendar se priporoča pivovarnarju, da pritegne k ročnemu bonitiranju še kemično analizo za natančnejšo določitev lupulina in vode.

Zaradi splošnega pomena ročnega bonitiranja in prav posebno zaradi njegovega subjektivnega karakterja je zaželeno, da se ta metoda ustali, da bi mogla različne hmelje primerjati po enotnih vidikih ali jih morda celo primerjati s podatki prejšnjih bonitiranj. Iz tega razloga je dr. F. Zattler, sledeč želji, ki so jo izrazili na lanskoletnem zasedanju znanstvene komisije Evropskega hmeljskega biroja, poskušal od blizu osvetliti vprašanje standardne metode za bonitiranje hmelja. Stremljenje po taki metodi ni novo, saj obstoji potreba po enotnem sistemu za bonitiranje hmelja že dalj časa. Tako je na to pomanjkljivost šele pred nekaj leti opozoril Silbereisen s tem, da je v nekem razglasu označil za potrebno določitev obligatnega sistema po točkah za vse pivovarnarje. In že v letu 1909 je zahteval Stochberger v ZDA metodo bonitiranja, veljavno za vse dežele, kjer goje hmelj, vendar je ta zahteva kajpada do danes ostala neizpolnjena.

Čim različnejši so pogoji za uspevanje kulture, zlasti klimatični, talni in sortne prilike in seveda tudi njim odgovarjajoča kvaliteta hmelja, tem težja je naloga postaviti tak sistem bonitiranja, ki bo povsod veljaven in zadovoljujoč. Mogoče pa je možno najti rešitev vsaj za države, ki so vključene v Evropski hmeljski biro. Da bomo res ustrezajoče izvedli ročno bonitiranje, moramo imeti neko izkušnjo, ki jo navadno pridobimo šele z daljšo izvedenostjo, z bonitiranjem najrazličnejših hmeljev. V mnogih primerih je dovolj, če ocenjevalec poda svoj celoten vtis o nekem hmelju brez bližje označbe posameznih znakov ali če različne lastnosti z besedami izrazi. Čim pa moramo primerjati večje število hmeljnih vzorcev, nastane potreba, da iste znake pri različnih vzorcih čimbolj mogoče opišemo s točkami. Zato so v posameznih hmeljarskih deželah postavili navodila za bonitiranje hmelja, ki imajo praktičen pomen za izvedbo hmeljarskih razstav. Na žalost se ti bonitetni sistemi po točkah deloma močno razlikujejo drug od drugega in včasih se celo v isti deželi razvijajo različni sistemi drug poleg drugega. Da bi odstranili to stanje, ki za

prakso ročnega bonitiranja gotovo ni ugodno, ni manj-kalo prizadevanja, da bi se zedinili na eno metodo bonitiranja. Tako je n. pr. v Nemčiji, kjer so obstojali drug poleg drugega sistem weihenstephanski in sistema po točkah znanstvene postaje za pivovarništvo v Münchenu ter Poskusne in šolske postaje za pivovarniško industrijo v Berlinu v teku časa — brez oficijelnega sklepa — postalo povsod običajno bonitiranje hmelja za večje razstave po tako imenovani berlinski metodi.

Vsaj za znanstvene svrhe bi bilo zaželeno, da se države, ki so vključene v Evropski hmeljski biro, zedinijo za enotno metodo ročnega bonitiranja.

Najprej se seznanimo z vrsto bonitiranja, ki so v evropskih državah običajna, v kolikor jih je avtor lahko zbral.

Belgija:

Nima nikakršnega določenega sistema bonitiranja.

Nemčija:

I. Weihenstephanski sistem bonitiranja

6 lastnostnih grup

1. rast storžka	1—5 točk
2. lupulin	1—5 ..
3. aroma	1—3 ..
4. barva in sijaj	1—3 ..
5. sušenje	1—3 ..
6. obiranje in sortiranje	1—3 ..

najvišje število 22 točk

II. Bonitiranje po Wagnerju:

6 lastnostnih grup

1. obiranje	1—4 točk
2. sušenje	1—5 ..
3. barva in sijaj	1—10 ..
4. zraščenost storžkov	1—15 ..
5. vsebina lupulina	1—15 ..
6. aroma	1—15 ..

najvišje število 64 točk

III. Bonitiranje znanstvene postaje za pivovarništvo, München:

8 lastnostnih grup

1. obiranje	1—4 točk pozitivnih
2. sušenje	1—5 ..
3. barva in sijaj	1—10 ..
4. zraščenost storžkov	1—15 ..
5. vsebina lupulina	1—15 ..
6. aroma	1—15 ..
7. poškodbe zaradi škodljivcev in bolezni	1—15 .. negativnih
8. napake zaradi napačnega manipuliranja	1—15 ..

najvišje število 64 točk

IV. Prvotni berlinski sistem:

8 lastnostnih grup

1. obiranje	1—5 točk pozitivnih
2. sušenje	1—5 ..
3. barva in sijaj	1—10 ..
4. zraščenost storžkov	1—10 ..
5. vsebina lupulina	1—15 ..
6. aroma	1—15 ..
7. napad rastlinskih ali živalskih škodljivcev, seme itd.	0—15 .. negativnih
8. okvare zaradi napačnega ravnanja	0—15 ..

najvišje število 60 točk

V. Današnji berlinski sistem:

8 lastnostnih grup

1. obiranje	1—5 točk pozitivnih
2. sušenje	1—5 ..
3. barva in sijaj	1—10 ..
4. zraščenost storžkov	1—10 ..
5. vsebina lupulina	1—30 ..
6. aroma	1—30 ..
7. napad rastlinskih in živalskih škodljivcev, seme itd.	0—15 .. negativnih
8. okvare zaradi napačnega ravnanja	0—15 ..
najvišje število	90 točk

Francija:

VI. Secobrahov sistem:

6 lastnostnih grup

1. sušenje	0—10 koeficient 1 = 0—10 točk
2. obiranje	0—10 .. 1 = 0—10 ..
3. barva in sijaj	0—10 .. 1,5 = 0—15 ..
4. splošni izgled	0—10 .. 1,5 = 0—15 ..
5. vsebina lupulina	0—10 .. 2 = 0—20 ..
6. aroma	0—10 .. 3 = 0—30 ..
najvišje število	10 = 0—100 točk

100 točk

VII. Flandrijski sistem:

4 lastnostne grupe

1. splošni izgled	15 točk
2. obiranje	30 ..
3. sušenje	25 ..
4. aroma in lupulin	30 ..

najvišje število 100 točk

VIII. Sistem alsške hmeljske kooperative (Cophoudal):

14 lastnostnih grup

1. obiranje	1—10 točk
2. barva in sijaj	1—10 ..
3. sušenje	1—10 ..
4. sijaj	1—5 ..
5. oblika storžkov	1—5 ..
6. enakost storžkov	1—5 ..
7. finoča vretenc	1—5 ..
8. pravilnost vretenc	1—5 ..
9. količina semen	1—5 ..
10. jakost arome	1—5 ..
11. finoča arome	1—5 ..
12. karakter arome	1—10 ..
13. barva lupulina	1—10 ..
14. vsebina lupulina	1—10 ..

najvišje število 100 točk

IX. Ocenjevalni sistem komiteja strokovnjakov v Nancyju (INRA):

8 lastnostnih grup

1. sušenje	0—10 točk, koeficient 1
2. obiranje	0—10 .. 1
3. barva in sijaj	0—10 .. 1,5
4. splošni izgled, enakost storžkov in ravnanje	0—10 .. 1,5
5. vsebina lupulina	0—10 .. 1
6. barva lupulina	0—10 .. 1
7. jakost arome	0—10 .. 1,5
8. finoča arome	0—10 .. 1,5

najvišje število 100 točk

(Se nadaljuje)